

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atque Legvm || Pene Omnium
Gentium, Et || Rerum Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

8 de Patronis & iure patronatus libertoru[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

manumissit, & ita fecit sibi ex seruo libertum, vel collusionem de-
texit, vel inruit libertum suum, vel cui libertus adiudicatus est, l.
adoptiuum patrem, § patroni de manumiss. voc. P. Et contra libertus ma-
numissus dicitur, l. 3. de sus. & legit. here. in P. l. in eo iure, de rit. nup.
Et beneficii dati libertatis, patronatus est remuneratio, ad quam
natura tenetur, l. sed & si lege, §. consultus, de petis. here. in P. §. At-
que tot modis patronatus quæritur, quot a iusta seruitute li-
berari quis potest, & libertatem nancisci.

¶ Libertinorum ¶ olim tres erant species, quia tres erant gra-
dus libertatis concessæ, de quib. vide Vlpia. in fragm. tit. 1. Quibus
dabatur plena libertas, fiebant ciues Romani: quibus minor, La-
tini libertini fiebant, & data dicebatur Latina libertas ex lege Lu-
ciana Norbana, quæ sublata postea, l. vni. §. illud, de Lat. lib. toll. C.
Aliis autem dabatur minima, quæ dediticia dicebatur, quæ tatum
competebat tempore mortis manumissi ex lege Ælia Sentia, sub-
lata quoque postmodum, l. 1. de dedit. lib. toll. C. Et ita tempore
Iustiniani tantum vna libertas dari cœpit minore & minima sub-
latis, factique omnes libertatem assecuti ciues Romani, id est,
plene liberi, §. libertinorum, de libert. apud Iustinian. l. 2. C. commus.

¶ Sicuti ¶ & sublata illa differentia seruorum, per
quam nudo iure Quiritum, quidam non plenum dominium, sed
semiplenum habere dicebantur, l. vni. de nud. iure Quir. toll. lib.

¶ Libertini ¶ apud Germanos parum distabant a seruis,
nec illis, nisi raro, alicuius momenti quicquam nec in domo, nun-
quam in ciuitate, committebatur, vt ait Cornelius Tacitus, de
morib. Germa.

¶ Libertorum ¶ etiam in iure erant duæ aliæ distinctæ species,
Orcinorum, & propriorum, l. cum testamento, §. de iur. & sic igno-
lib. 1. C. tit. 21. Orcini erant, quibus in testamento relinquebatur
directo libertas a testatore, & fiebant liberti testatoris mortui &
filiorum eius non heredis manumittentis, §. fin. de sing. reb. per si-
deic. relic. §. 2. Inst. tit. 24. Item si rogatus erat heres manumitte-
re, nam Senatusconsultum sub Rubrio Gallo, & Cælio Piõne
Coss. factum, statuit libertatem fiduciariam perinde præstandam
esse, ac si directo esset relicta: & ideo quibus relicta erat ita, erant
quoque Orcini, l. 3. §. plane, de leg. iuror. in P. l. cum vero, §. 6. §. sub-
uentum, de fideic. libert. lib. 4. §. tit. 5. Orcini porro, quia mor-
tuæ testatoris censentur dicti, vt ab eo manumissi, ab Oreo dicitur
est, morte vel loco mortuorum, vt apud Plautum, in Afinar.

Bene vale, apud Orcum te videbo.
Sic Varro, lib. 1. de re rust. cap. 4. loquens de deligendo agro salu-
briori, & infalubrem etiam feracem non habere fructus certos
dicit. Etenim, inquit, obratio cum Oreo, habetur, ubi fructus non
modo est incertus, sed eolentium vita. Proprii liberti sunt, qui a do-
minis viuis suo iure manumittuntur. Sunt & Orcini ex fideicom-
missis manumissi, in vno liberti manumittentis, videlicet vt in mun-
neribus ciuilibus manumittentis originem sequantur, non eius
qui manumitti iussit, l. libertus, §. ex causa, ad munici. lib. 5. §.
P. tit. 1.

De patronis, & iure patronatus libertorum.
Cap. 8.

Lib. 37. P. tit. 14. Lib. 6. C. tit. 4.

- 1 Patronatus ius inestimabile.
- 2 Patronus vnde dicitur, & obsequia liberti.
- 3 Patrono debet libertus obsequia, & honorem.
- 4 Lis nulla mouetur sine licentia patroni in patronum.
- 5 Actionem famosam non proponit libertus in patronum eod.
- 6 Ingratus libertus in seruitutem reuocari potest, & quis ingratus.
Libertus tutelam filiorum patroni subire tenetur, aliter ingra-
tus, eod.
- 6 Libertus patrono præstare operas cogitur.
Opera quid, eod.
- 7 Opera obsequiales, & fabriles ex conuentione. eod.
- 7 Opera obsequiales, & fabriles in quibus differunt.
- 8 Opera fabriles quando, & quatenus imponi possunt, aut non, in
manumissione.
- 9 Operas liberta amittit patronus, quam patitur nubere.
- 10 Operas præstare patrono tenetur fabriles, qui eius libertum occul-
tauit.
- 11 Patronum libertus, & contra patronus libertum egenum cogitur
alere.
- 12 Patronus quando succedat liberto.
Actio Calpurniana qua. eod.

¶ Variatione ¶ maximum beneficium est libertatem consequi, ¶
eadem multum libertus ei, qui eum a miseria seruitutis li-
berauit, obstrictus est. Et proinde quæque libertum habere, in-
estimabile est ius, l. naturales, §. fin. de præscrip. verb. quod & indi-
uisibile, l. fin. de iur. patron. in P. ¶ Et ¶ qui manumissit, liberto de-
bet officium tutoris & defensoris, & quodammodo patris, vnde
& patronus dicitur, vt ex iuribus patronatus istius apparebit, quæ
singularia sunt. ¶ Primum, ¶ vt libertus teneatur obsequia, hono-
rem, & reuerentiam præstare patrono, l. 1. de obseq. a liber. patron.
præstand. 1. de ingratis liber. l. fin. de bon. libert. ¶ Et iur. patron. C. Existat
lex Platonis, ut de legib. ius esse patrono, propria auctoritate cape-
re libertum, si ab eo sufficienter non coleretur. Cultum autem
dicit, vt singulis mensibus teneatur venire ad domum patroni, se-
que offerre, vt ostendat paratum facere eius iussu quicquid hone-
stum, possibileque ei sit: deinde, quicquid de matrimonio suo,
domino videbitur, faciat. ¶ Hinc ¶ fit, vt lis a liberto moueri ad-
uersus patronum, saltem quin venia a prætore petatur, non possit:
nec eundem actione famosa in ius vocare, l. 4. §. prator ait, de ius
vocat. in P. l. veniam. C. eod. tit. ¶ Secundo, ¶ ex hoc patronatu, pa-
tronus ius castigandi libertos sibi retinet, & contumaces, & ingra-
tos reuocandi in seruitutem, l. 1. de ingratis liber. C. l. 2. §. 3. de li-
ber. & eor. liber. C. Ingratus porro & is, qui obsequia debita non
præstat, & qui filiorum patroni tutelam detrectat, l. ingratus, de
iur. patron. in P. ¶ Tertio, ¶ & libertus operas præstare tenetur. O-
peræ sunt, c. f. diurnum, l. 1. §. 3. de oper. liberi. lib. 38. P. tit. 1.
officii præstatio ad nutum patroni. Caus. l. cum patronus, 2. eod.
Sunt autem duplicis speciei, vel officiales vel obsequiales, & fa-
briles: ad illas natura, veluti in remunerationem acceptæ liberta-
tis tenetur, l. si non sortem, §. libertus, de condit. in deb. Ad fabri-
les tantum ex lege, vel conuentione in manumissione facta, dum-
modo ex præter legitimum modum, nimium que non oneretur
libertatem: quod ad notionem iudicis pertinebit prospicere, l. 1.
de oper. liberi. in P. l. 1. C. eod. & fere tot. tit. ¶ Operas ¶ obsequiales ¶
in alios non transfert patronus, stipulatus autem fabriles contra,
Vlpia. in l. fabriles, §. 6. & l. opera, §. de oper. liberi. in P. in quo differt
singulari iure, sicut in eo, quod officiales libertus teneatur suo vi-
ctu & vestitu subministrare patrono, nisi valde inops sit: non au-
tem fabriles ex stipulatione debitas, & ita puro conuenire leges,
quæ alioquin inter se pugnant videntur, limponi, l. pen. de oper.
liberi. in P. §. l. suo vitu, §. 8. & seq. eod. Atque obsequiales ita tem-
perandæ erunt, vt petantur per patronum a liberto tantum, quas
liberti atas, institutumque vitæ, dignitas, necessitas, valentia opa-
titur, l. eius artificii, cum l. seq. eod. in P. ¶ Ceterum ¶ non lemper ¶
imponi possunt operæ fabriles in manumissione, nec impostæ
debentur: veluti si qui manumittit, aliunde quam ex voluntate
propria & spontanea faciat: veluti quia grauatus, vel quia præmi-
um accipit, vel alio modo cogitur, l. si quis hac lege, de oper. liberi.
in P. l. 2. §. 5. C. eod. vel si terius emtus est proprius nummis ab eo,
a quo manumissus est, l. si quis nummis, 7. C. eod. tit. ¶ Sed ¶ & debi-
tæ operæ amittuntur libertæ, si eam patiatur patronus nubere,
quia debentur tunc marito, l. licet, de oper. liberi. saluo tamen iure
patronatus, l. quod ex liberta, C. eod. Singulareque ¶ & illud, ¶ vt si ¶
quis libertum occultauerit alterius, pro eo operas fabriles teneatur
præstare. ¶ Quarto, ¶ in iure patronatus utilitas, vt libertus te-
neatur alere egenum patronum, l. l. C. eod. vt vicissim patronus
libertum in opem, alioquin ius patronatus amittitur, l. D. Clau-
dus §. fin. de iure patron. P. l. si quis a libertis, §. solent iudices, l. alimen-
ta, §. l. fin. de liber. agnos. in P. l. si patronus non aluerit, de bon. libert.
in P. ¶ Quinto, ¶ ex hoc patronatu pendet ius patroni succedendi
liberto locupletis, id est, qui plus quam centum aureos habet in
facultatibus: adhibita etiam actione Calpurniana, qua reuocatur
alienata in fraudem istius successione, l. si libertus minorum, de iu-
re patron. in P. l. sius testator, & l. sine libertis, eod. in visu. facti ut.
de success. liberi.

Quibus modis ius patronatus amittitur.
Cap. 9.

- 1 Patronatus ius finitur de negatis alimentis liberto, & reuocato in
seruitutem liberto restituitur ingenuitate.
- 2 Aurocorum annulorum ius quale.
- 3 Annulus quale olim in signo.
- 4 Patronatus nullum ius manumisso seruo in premium.
- 5 Patronatus etiam ius amissum, si cogat patronus libertum iurare
ne nubat, aut si pretium pro operis accipiat.
Vxorem non ducere, iurare cogi non potest libertus eodem.

Definit